

Jussi Björling: En kronologi. Samtliga sångframträdanden 1915-1960

Förord

I denna kronologi finns 3127 framträdanden av Jussi Björling förtecknade, varav inte mindre än 991 som barn under åren 1915-1927. Kronologin är mycket mer fullständig än de som tidigare publicerades av Harald Henrysson, i hans bok *A Jussi Björling Phonography* (1993) och som bilaga till Anna-Lisa Björling & Andrew Farkas bok *Jussi* (1996). Därefter har forskningsarbetet skett i nära samarbete mellan oss, och med det 1994 inrättade Jussi Björlingmuseet som bas, där all dokumentation av forskningen finns tillgänglig. För viktiga bidrag tackar vi också Bertil Bengtsson, Roland Johansson, Jan-Olof Damberg och Harold Löwing. Vi publicerade redan 2010 i boken *Jussi: Sången, människan, bilderna*, redigerad av Jacob Forsell, en version av denna kronologi, men den har här blivit föremål för viss omredigering och 124 framträdanden har tillkommit.

I avsaknad av dagböcker eller kalendrar, och med turnéplaner tillgängliga endast för en del av de amerikanska turnéerna (inga från perioden 1937-41), har arbetet varit mycket tidsödande och till stor del baserat sig på en omfattande genomgång av mikrofilmade tidningar. Detta arbete har nu börjat underlättas genom digitalisering av många tidningar, som gjort dem mycket lättare sökbara och säkert kommer att bidra till att kronologin utökas ytterligare.

Det är nu möjligt att till allra största delen redovisa bröderna Björlings omfattande turnerande som barn, under deras far Davids ledning fram till hans död 1926 och ytterligare ett år därefter. Därmed kan en intressant del av Jussi Björlings karriär belysas, som har få motsvarigheter bland stora artister. Vi har strävat efter att fastställa den exakta sammansättningen av David Björlings familjeensemble vid varje tillfälle så långt källorna tillåter. Beträffande gruppens växlande benämning, se: Harald Henryssons artikel *Björlingkvartetten i olika skepnader* (Jussi Björlingsällskapets Tidning nr 40).

Kronologin över Jussi Björlings framträdanden kommer aldrig att bli helt komplett (det kan den dock vara vad operaföreställningar beträffar). Under barndomsturnéerna, där tidningarna varit den helt dominerande källan, gavs ytterligare konserter som bara affischerades (t ex under pojkarnas sista turné i Värmland sommaren 1927). Det finns en lucka i kronologin februari-september 1925, som vi inte kunnat förklara, och eftersom materialet från USA 1919-21 är svåråtkomligt, är kartläggningen av denna turné långt ifrån fullständig (David Björling uppgav själv att den omfattade omkring 300 konserter, men vi har bara kunnat dokumentera 142). Givetvis kan framträdanden både under de tidiga turnéerna och senare, som annonserades eller fick annan förhandspublicitet och därför tagits med, ha ställts in utan att detta i efterhand går att belägga.

Harald Henrysson

Roger Alderstrand

Inledning

Kronologin omfattar offentliga eller för särskild publik arrangerade evenemang, liksom radiokonserter utan publik i studion – direktsända eller ej. Grammofon- och filminspelningar ingår inte (för dessa, se Harald Henryssons *A Jussi Björling Phonography*, länk här: [Inspelningar](#)). Tillfällen då det är känt att Jussi Björling sjungit ”spontant” (privata middagar och liknande), ingår inte heller.

Uppgifter som kan översättas ges i regel på två språk, först på svenska och sedan på engelska, åtskilda av snedstreck. Vid framträdanden i länder med annat språk anges orter, lokaler, körer och orkestrar först på landets språk, sedan i översättning till svenska och engelska, men sådana uppgifter från engelskspråkiga länder översätts inte till svenska. ”Jussi Björling” förkortas i fortsättningen alltid ”JB”.

Följande uppgifter om framträdanden finns:

- *Datum* (år/månad/dag). Då flera framträdanden gjorts samma dag skiljs de åt med tillägg av -1, -2 eller -3.
- *Ort*. Efter svenska ortnamn anges [inom klammer] namnet på respektive nutida kommun. Ortnamn i USA och Kanada följs av förkortning för stat resp. provins.
- *Lokal*.
- *Beskrivning av evenemanget*, t ex ”konsert” (eller särskilda arrangemang som ”festmiddag”, ”musikgudstjänst”, osv) eller operans eller operettens namn (originaltitel följd av svensk och engelsk titel) och kompositör samt JB:s roll. Ytterligare uppgifter tillkommer ofta, t ex om framträdandet ingick i ett större evenemang, vilka som arrangerade, eller ändamålet för välgörenhetsevenemang.
- *Namn på medverkande solister eller körer*. För operor och operetter anges samtliga övriga sångare i respektive besättning, följda (inom parentes) av deras rollnamn på svenska och engelska. Huvudrollerna anges först, följda (efter semikolon) av övriga roller, och i båda grupperna listas de kvinnliga sångarna först. Andra deltagare i konserter eller program anges i regel, om de inte är fler än tre. Vid framträdanden med andra sångsolister och med körer är strävan att ange om JB också sjöng tillsammans med dem i enskilda nummer. Duetter ingick normalt vid konserter med en partner; om inte, noteras detta. Fanns flera andra solister, anges i den mån det är känt, om JB sjöng tillsammans med dem.
- *Ackompanjemang*, där det är känt. Uppgift om pianist eller organist saknas ofta, särskilt för tidiga framträdanden med familjeensemblen. Då JB sjöng både med orkester och med piano vid samma konsert, listas först dirigent och orkester, därefter pianist. Om ackompanjatörens namn inte är direkt verifierat, men mycket troligt, har det angetts med frågetecken. Vid operaföreställningar med institutionens egen orkester och kör anges inte dessa, endast dirigentens namn.
- *Inspelningsnummer*. För framträdanden, från vilka en inspelning av någon del har bevarats, anges sist i beskrivningen inspelningens nummer i den senaste versionen av *A Jussi Björling Phonography* (länk här: [Inspelningar](#)). Numret skrivs i fetstil inom parentes, t ex: **(41.01)**.